

องค์ประกอบของเมืองเก่า และการประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง*

The Old Town Boundary Identification of Trang and its Elements.

Received:	April	29, 2021
Revised:	June	20, 2021
Accepted:	June	28, 2021

ตรีชาติ เล้าแก้วหนู (Treechart Loakaewnoo)**

สิริวรรณ สุโฬหาร (Siriwan Suolan)***

ปวีณรีศา อาจสาลี (Paweerisa Ardsalee)****

ปัทม วงศ์ประดิษฐ์ (Pat Wongpradit)*****

เกรียงไกร เกิดศิริ (Kreangkrai Kirdsiri)*****

ทิพวัลย์ ตั้งพูนทรัพย์ศิริ (Tippawan Tangpoonsupsiri)*****

สุพจน์ จิตสุทธิญาณ (Supot Chitsutthiyan)*****

อิสรัชย์ บุรณะอรุณ (Isarachai Buranaut)*****

สิริชัย ร้อยเที่ยง (Sirichai Roythieng)*****

บทคัดย่อ

การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังตามประกาศขอบเขตตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยศึกษาองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของเมืองเก่า และวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาจัดทำร่างขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า จากนั้นจึงนำผลการศึกษาไปสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างครบถ้วน เป็นไปตามแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนด เมื่อได้ข้อคิดเห็นแล้ว

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าเมืองเก่าตรัง” ภายใต้ “โครงการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า: เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า” รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ หัวหน้าโครงการ สนับสนุนโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

This article is a part of “the project of Trang old town boundary identification” under “the conservation and development of old towns project: strengthening knowledge and enhancing the potential for conservation and development of old towns”, supervised by Associated Professor. Kreangkrai Kirdsiri, Ph.D., funded by the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Lecturer in the Faculty of Architecture, Prince of Songkla University, Email: treechart.l@psu.ac.th

*** กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Director of The Section of Conservation and Development of Krung Rattanakosin and Old Towns, Cultural and Natural Environment Management Bureau, The Office of Natural Resources and Environment Policy and Planning, Email: thaioldtown@onep.go.th

**** กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Environmentalalist, Professional Level, Cultural and Natural Environment Management Bureau, The Office of Natural Resources and Environment Policy and Planning, Email: thaioldtown@onep.go.th

***** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Faculty of Architecture Art and Design, Naresuan University, Email: wongpradit_p@silpakorn.edu

***** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Faculty of Architecture, Silpakorn University, Email: kirdsiri_k@silpakorn.edu

***** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Architectural Heritage Management and Tourism International Programme, Faculty of Architecture, Silpakorn University, Email: tippawan.t@gmail.com

***** คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Architectural Heritage Management and Tourism International Programme, Faculty of Architecture, Silpakorn University, Email: chitsutthiyan_s@silpakorn.edu

***** คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Email: buranaut_l@silpakorn.edu

***** คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in the Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Email: roythieng_s@silpakorn.edu

จึงนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมตามที่มีข้อเสนอแนะ เพื่อนำขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังที่ครอบคลุมทำเลที่ตั้งขององค์ประกอบของเมืองอย่างครบถ้วน และมีขนาดที่มีความเหมาะสม โดยได้รับความเห็นชอบจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์โดยใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ของกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า และนำผลการศึกษาเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจากที่ประชุมคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและพิจารณาแผนการดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า และคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเพื่อพิจารณาและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังต่อไป

การศึกษาองค์ประกอบของเมืองเก่า และการประเมินคุณค่า พบว่า “แหล่งสิ่งแวดลอมธรรมชาติ” จำนวน 5 แหล่ง ซึ่งทั้งหมดเป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และ “สิ่งแวดลอมศิลปกรรม” จำแนกเป็น พุทธศาสนสถาน 9 แห่ง ศาลเจ้าจีน 3 แห่ง คริสต์ศาสนสถาน 1 แห่ง และมัสยิด 1 แห่ง, “อนุสรณ์สถาน จุดหมายตา สวนสาธารณะ และอาคารสาธารณะที่สำคัญ” 6 แห่ง และ “มรดกสถาปัตยกรรม” 15 แห่ง และประเมินศักยภาพของแหล่งองค์ประกอบของเมืองเก่าตรัง ได้ดังนี้ คือ แหล่งที่มีศักยภาพปานกลาง มี 27 แหล่ง และแหล่งที่มีศักยภาพสูง มี 13 แหล่ง

สำหรับขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังมีเนื้อที่ประมาณ 1.91 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,192.95 ไร่ และขอบเขตพื้นที่ต่อเนื่อง (Buffer Zone) ซึ่งอยู่โดยรอบพื้นที่เมืองเก่าตรัง มีเนื้อที่รวมประมาณ 4.05 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,528.92 ไร่ ซึ่งได้ดำเนินการเสนอต่อคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าเพื่อนำไปสู่แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาในมิติต่างๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : 1. การประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า 2. องค์ประกอบของเมืองเก่า 3. เมืองเก่าตรัง

Abstract

The research of old town boundary identification of Trang aimed to identify the old town boundary by studying the elements of Trang old town and analysing its potential to generate the draft of old town boundary identification according to the regularity of Krung Rattanakosin and old town defined by the office of the prime minister. Thereafter, the draft of boundary was brought into the public hearing, consisting of all ranges of stakeholders, to collect recommendations and improvements for a decent boundary identification - covering all urban elements in a proper scale that should be agreed by all stakeholders - which was carried out based on the generated Geographic Information System (GIS) from the database of Department of Public Works and Town & Country Planning. Finally, the agreed draft of old town boundary was proposed to the subcommittee of consideration and approval for the action plan of conservation and development in Krung Rattanakosin and old town before submitting to the cabinet for the approval of Trang old town boundary identification.

The study of Trang old town elements and the value assessment of natural and cultural heritage presented the following old town elements; (i.) 5 sites of natural heritage, (ii.) 35 sites of cultural heritage, consisting of 9 Buddhist monasteries, 3 Chinese shrines, 1 Christ Church, 1 mosque, 6 sites in the group of monument, landmark, public park and outstanding public building and 15 sites of architectural heritage. These old town elements were assessed in terms of the site potential, which presented 27 sites of middle potential and 13 sites of high potential.

Following this study, Trang old town boundary occupies 1.91 square kilometres; meanwhile, the buffer zone occupies 4.05 square kilometres. The old town identification was proceeded to the cabinet for the approval of old town boundary identification, yielding guidelines for Trang old town sustainable conservation and development onwards.

Keywords: 1. Old town boundary identification 2. Old town element 3. Trang old town

1. บทนำ

“เมืองเก่า” ในบทความนี้ หมายถึง “ขอบเขตพื้นที่เมือง หรือบางส่วนของเมือง” ที่ได้รับการประกาศตามมติคณะรัฐมนตรีที่ดำเนินการภายใต้ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ. 2546” ซึ่งมีความหมายในภาพรวมดังนี้ “สภาพทางกายภาพที่แสดงออกถึงความเป็นเมืองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการตั้งถิ่นฐานและสั่งสมอารยธรรม และเป็นผลมาจากวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการดำเนินชีวิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวมาแต่เก่านั้น และยังคงดำรงสถานะเป็นชุมชนหรือเป็นเมืองที่ยังมีการตั้งถิ่นฐานของผู้คนซึ่งยังมีพลวัตทางสังคมวัฒนธรรมอยู่ในปัจจุบัน” (เกรียงไกร เกิดศิริ และคณะ, 2563: 51)

การประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าได้มุ่งพิจารณาพื้นที่เมืองที่สืบทอดมาจากอดีต ซึ่งการก่อรูปของเมืองในอดีตนั้นได้ใช้ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม พื้นที่เมืองเก่านั้นจึงประกอบด้วยองค์ประกอบทางกายภาพ หรือมรดกทางวัฒนธรรมจับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) อาทิ แหล่งโบราณคดี ป้อม ประตู คูเมือง กำแพงเมือง โครงข่ายเส้นทางสัญจรทั้งทางน้ำและทางบก อนุสรณ์สถาน จุดหมายตา ย่านและบริเวณสำคัญ มรดกทางสถาปัตยกรรม ทั้งที่เป็นศาสนสถาน อาคารราชการ บ้านเรือนของประชาชน ตลอดจนมรดกทางวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ที่สืบทอดมาจากอดีตและยังดำรงบทบาทความสำคัญและมีพลวัตมาจนปัจจุบัน

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าได้มีนโยบายและแผนให้ดำเนินการศึกษาเมืองเก่าต่างๆ ตามบัญชีของคณะกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าได้จัดทำไว้ และได้ดำเนินการประกาศขอบเขตเมืองเก่าแล้วทั้งสิ้น 33 เมือง โดยกระจายตัวอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2563 ได้มอบหมายให้คณะวิจัยฯ ดำเนินการศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตเพิ่มเติมอีก 3 เมือง คือ เมืองเก่าตรัง เมืองเก่าฉะเชิงเทรา และเมืองเก่าอุทัยธานี ซึ่งเมื่อดำเนินการครบถ้วนตามกระบวนการแล้วจะมีเมืองเก่าที่ได้รับการประกาศขอบเขตตามมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งสิ้น 36 เมือง

2. วัตถุประสงค์ของบทความ

1. เพื่อนำเสนอผลศึกษาองค์ประกอบของเมืองเก่า และการประเมินคุณค่าของแหล่งมรดกทางธรรมชาติและศิลปกรรมในพื้นที่เมืองเก่าตรัง เพื่อประกอบการวางแผนการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง
2. เพื่อเสนอขอบเขตที่เหมาะสมของเมืองเก่าตรังเพื่อกำหนดการประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า
3. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลองค์ประกอบของเมืองเก่าตรังและขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง

3. วิธีการศึกษา

การประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง เป็นกลไกดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ.2546 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า “เพื่อให้การกำหนดนโยบาย แผนงาน มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เพื่อให้กรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาติตลอดไป” (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545)

ทั้งนี้ การดำเนินการประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามแผนและนโยบายนั้นได้ดำเนินการมาแล้วทั้งสิ้น 33 เมือง กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของไทย และยังคงเหลืออีก 3 เมือง คือ ฉะเชิงเทรา อุทัยธานี และตรัง ซึ่งยังคงต้องมีกระบวนการศึกษา ตลอดจนการรับฟังความเห็นตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนด ซึ่งเมืองเก่าตรังได้เป็นเมืองเก่าชุดสุดท้ายที่ดำเนินการศึกษา และการประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามนโยบายและแผนดำเนินการที่คณะกรรมการฯ ได้กำหนดเป้าหมายไว้

สำหรับการประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังนั้นมีพื้นที่เป้าหมายอยู่ในเขตเทศบาลนครตรัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทับเที่ยงทั้งตำบล มีพื้นที่ 14.77 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 70 ชุมชน อย่างไรก็ตาม พื้นที่ตามขอบเขตเทศบาลนครตรังนั้นมีขนาดที่กว้างขวางและครอบคลุมพื้นที่ส่วนพัฒนาใหม่ของเมือง ซึ่งอยู่นอกขอบเขตเป้าหมายของการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า ในกรณีนี้ จึงนำมาสู่การศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตที่เหมาะสมและครอบคลุมองค์ประกอบของเมืองเก่าที่มีความเข้มข้นอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเมื่อแรกสร้างและค่อย ๆ ลดความเข้มข้นลง

การดำเนินการใช้การสำรวจภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้านต่างๆ ทั้งข้อมูลทางกายภาพของแหล่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ร่วมกับการศึกษาเพื่อทบทวนสถานภาพความรู้ในเอกสารต่าง ๆ รวมไปถึงฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากหอจดหมายเหตุทั้งในส่วนกลาง และหอจดหมายเหตุฯ ที่จังหวัดตรัง ร่วมกับการประยุกต์ใช้การสำรวจโดยใช้อากาศยานไร้คนขับ (UAV) เพื่อจัดทำแผนที่จากภาพถ่ายมุมสูง ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำคำอธิบายและการประเมินคุณค่าความสำคัญของแหล่ง นำมาจัดทำแผนที่ศึกษาการกระจายตัวของทำเลที่ตั้ง ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำร่างขอบเขตเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อร่วมตัดสินใจร่างขอบเขตที่คณะผู้ศึกษาได้นำเสนอในการรับฟังความคิดเห็น

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่จะประกาศนั้นต้องครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่แสดงให้เห็นประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเมืองอย่างครบถ้วน ซึ่งเมื่อสำรวจแหล่งแล้วจะนำมาสู่การประเมินคุณค่าด้านต่างๆ ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือ “ความสำคัญต่อสังคมและชุมชน” กำหนด 6 คะแนน, “ความสำคัญด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี” กำหนด 5 คะแนน, “องค์ประกอบและจินตภาพของเมือง (Image of City)” กำหนด 4 คะแนน, “สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม” กำหนด 3 คะแนน, “อายุและความเก่าแก่” กำหนด 2 คะแนน, “คุณภาพและสภาพอาคาร” กำหนด 1 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในการประเมินคุณค่าได้ให้ความสำคัญและประโยชน์ในการใช้สอยในภาพรวมของเมืองและชุมชนในลำดับคะแนนที่สูง และลดหลั่นลงไปตามบริบทของคุณค่าที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของชุมชนและเมือง เมื่อดำเนินการผู้วิจัยจะประเมินสถานภาพของแหล่ง โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนระหว่าง 1-3 คะแนน เพื่อเป็นตัวคูณให้เป็นผลรวมถ่วงน้ำหนัก เพื่อการบ่งชี้คุณค่าด้านต่างๆ ของแหล่ง และนำมารวมคะแนนเพื่อประเมินระดับศักยภาพ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาระบุลงในแผนที่เพื่อศึกษาการกระจายตัวในพื้นที่เพื่อให้การวางผังขอบเขตครอบคลุมแหล่งที่มีความสำคัญครบถ้วน

หลังจากจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นจึงนำผลลัพธ์มาปรับปรุงจนได้ขอบเขตที่เหมาะสม และจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์โดยใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ของกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า และนำผลการศึกษาเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจากที่ประชุมคณะกรรมการการถ่วงดุลและพิจารณาแผนการดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า และคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเพื่อพิจารณาและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546

4. ประวัติศาสตร์สังเขปของเมืองเก่าตรัง

“เมืองตรัง” เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา การก่อตั้ง และพัฒนาการของประวัติศาสตร์เมืองที่ซับซ้อน และมีการย้ายทำเลที่ตั้งของศูนย์กลางเมืองไปยังพื้นที่ต่างๆ ตามปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทั้งนี้ การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับเมืองเก่าที่ยังมีพลวัตอย่างสืบเนื่อง มีการใช้ประโยชน์ในบริบทสังคมร่วมสมัยและสืบทอดคุณค่ามาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาพื้นที่ “เมืองเก่าตรัง” หรือที่เรียกกันว่า “เมืองทับเที่ยง” นั้นเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลนครตรัง อำเภอเมืองฯ จังหวัดตรัง

จากการศึกษาพื้นที่เมืองทับเที่ยง พบว่า ในอดีตมีชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำการเกษตรกรรม คือ สวนพริกไทย (สุลีมาน (นฤมล) วงศ์สุภาพ, 2544: 8) ทำให้พื้นที่ทับเที่ยงทำหน้าที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมสำคัญ ทว่าช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเมืองกันตังที่อยู่ปากแม่น้ำตรังมีบทบาททางเศรษฐกิจสูงกว่าพื้นที่ตอนในทำให้พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ได้ทูลขอพระบรมราชานุญาตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ตั้งศูนย์กลางการปกครองที่ “กันตัง” ในปี พ.ศ. 2436 ต่อมาในปี พ.ศ. 2456 เส้นทางรถไฟจากชุมทางทุ่งสงไปยังกันตังก่อสร้างแล้วเสร็จซึ่งผ่านจากทับเที่ยงไปยังกันตังสร้างความเปลี่ยนแปลงในทับเที่ยงให้มีความคึกคัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้เสด็จพระราชดำเนินมายังเมืองตรัง จึงทรงมีพระราชดำริว่า ตำบลทับเที่ยงมีพื้นที่เหมาะสมเป็นชุมชนขนาดใหญ่เหมาะสมเป็นศูนย์กลางเมือง พระยาวชิวัตวงศ์ วุฒิไกร สุมุเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต จึงกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตย้ายศูนย์กลางจากกันตังมาตั้งที่ตำบลทับเที่ยง ซึ่งดำเนินการเรียบร้อยเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2458 (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2544)

พื้นที่เมืองเก่าทับเที่ยงมีพัฒนาการจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพัฒนาเป็นชุมทางการค้าสำคัญของภาคใต้ โดยกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เป็นพื้นที่รวบรวมสินค้าหลากหลายชนิด ทั้งผลิตผลทางการเกษตร เครื่องอุปโภคบริโภคที่ผลิตในท้องถิ่น ตลอดจนสินค้านำเข้าจากปิ่น เมืองอื่นๆ ในคาบสมุทรมลายู และกรุงเทพฯ รวมทั้งยังรวบรวมผลิตผลต่าง ๆ จากพื้นที่ข้างเคียง เมืองเก่าทับเที่ยงเต็มไปด้วยกิจกรรมการค้า และผู้คนที่หลากหลายมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา โดยมีพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นผู้วางรากฐานโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เมืองเก่าตรังที่ตำบลทับเที่ยงมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจซึ่งฉายผ่านมรดกทางสถาปัตยกรรมในชุมชนเมืองที่มีความโดดเด่นอย่างยิ่งมาจนกระทั่งปัจจุบัน

5. ผลการศึกษา

5.1 องค์ประกอบของเมืองเก่าตรัง

เมืองเก่าตรังที่ตำบลทับเที่ยงตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายสายหล่อเลี้ยง จึงส่งเสริมให้มีการตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพเกษตรกรรมในระยะแรก ๆ ต่อมาเมื่อมีการตัดเส้นทางรถไฟ และการย้ายศูนย์กลางการปกครองจากกันตังมาตั้งที่ทับเที่ยง ยิ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการความเป็นเมืองในฐานะการเป็นศูนย์กลางการปกครองและเศรษฐกิจมากกว่าร้อยปี ทำให้เมืองเก่าตรังมีก่อรูปขึ้นจากแหล่งมรดกทางธรรมชาติ และการก่อรูปของมรดกสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดังมีองค์ประกอบดังนี้

5.1.1 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (กำหนดเป็นหมวด A ในแผนที่ที่ 1)

จากการสำรวจภาคสนามพื้นที่เมืองเก่าตรังมีองค์ประกอบที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ คือ (A1) “แม่น้ำตรัง” ซึ่งมีต้นน้ำในเขตป่าดิบชื้นบนเขาหลวงในเขตอำเภอทุ่งสง ซึ่งช่วงที่ไหลผ่านอำเภอเมืองตรัง เรียกว่า “คลองท่าจีน” เนื่องจากเป็นเส้นทางสัญจรที่ชาวจีนใช้เชื่อมต่อไปยัง “ปากน้ำกันตัง” (A2) “คลองน้ำเจ็ด” รับน้ำมาจากเทือกเขาบรรทัด มีต้นน้ำมาจากตำบลละมอ ส่วนต้นเรียกว่า “คลองน้ำใส” เมื่อไหลผ่านตำบลบ้านโพธิ์เรียกว่า “คลองน้ำเจ็ด” และจึงไหลเข้าเขตตัวเมืองตรังไปบรรจบกับคลองนางน้อย (A3) “คลองนางน้อย” มีต้นน้ำอยู่ที่ตำบลละมอและตำบลช่อง อำเภอนาโยง ไหลต่อเนื่องไปจนเข้าเขตตัวเมืองตรัง โดยไหลโอบทางด้านตะวันออกของเมืองและกระหวัดลงทางด้านใต้เมืองในตำบลทับเที่ยง และมีลำคลองน้ำเจ็ดไหลมาบรรจบตรงมุมทางด้านใต้ของวัดคลองน้ำเจ็ดแล้วไหลต่อเนื่องไปบรรจบกับแม่น้ำตรังที่ตำบลบางรัก อำเภอเมืองตรัง (A4) “คลองปอน” มีต้นน้ำที่ควนเขา ตำบลบ้านโพธิ์ไหลมาถึงในตัวเมืองตรังจึงถูกใช้เป็นเส้นทางสัญจรของชาวจีน จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อว่า “คลองท่าจีน” (A5) “คลองห้วยยาง” มีต้นน้ำที่ตำบลบ้านโพธิ์ไหลเข้ามาผ่านย่านศูนย์กลางพาณิชยกรรมถนนวิเศษกุล คริสตจักรตรัง โรงแรมธรรมรินทร์ธนา ทางรถไฟ และศูนย์กลางพาณิชยกรรมถนนราชดำเนิน

5.1.2 สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

จากการสำรวจองค์ประกอบสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่ จำแนกออกเป็นกลุ่มดังนี้

1) พุทธศาสนสถาน (กำหนดเป็นหมวด B ในแผนที่ 1)

ในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง มีพุทธศาสนสถานจำนวน 9 แห่ง ดังมีรายการ คือ (B1) “วัดตันตยาภิรม” เดิมชื่อ “วัดตันตอ” หรือเรียกในภาษาถิ่นได้ว่า “วัดตันตอ” ด้วยเคยมีต้นสะตอขนาดใหญ่ พระอารามสร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (B2) “วัดกุฎยาราม” มีชื่อเรียกในท้องถิ่นว่า “วัดกุฎนอก” เดิมตั้งอยู่ติดกับคลองห้วยยางจึงมีน้ำท่วมบ่อย จึงหาทำเลที่ตั้งใหม่ที่น้ำไม่ท่วม จากนั้นจึงสร้างอุโบสถ และเสนาสนะอื่น ๆ (B3) “วัดควนวิเศษ” สร้างเมื่อ พ.ศ. 2467 สมัยพระยาสุรินทรราชา (นกยูง วิเศษกุล) เป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต และได้รับวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 (B4) “วัดคลองน้ำเจ็ด” ตั้งอยู่ริมคลองน้ำเจ็ด ในวัดมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่แกะสลักจากหยกซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่สักการะของผู้คน (B5) “วัดนิโครธาราม” ผู้คนในท้องถิ่นเรียกว่า “วัดกุฎิใน” สร้างเมื่อ พ.ศ. 2392 ทว่าที่ตั้งเดิมนั้นมีน้ำท่วมเป็นประจำจึงย้ายที่ตั้งใหม่ ผู้คนในท้องถิ่นเรียกว่า “วัดไทรขนุน” เนื่องจากมีต้นไทรใบใหญ่จำนวนมาก (B6) “วัดประสิทธิชัย” ผู้คนในท้องถิ่นเรียกว่า “วัดท่าจีน” เนื่องจากอยู่บริเวณชุมชนท่าจีนใกล้แม่น้ำตรัง เดิมเรียกว่า “วัดปอน” ซึ่งคลองปอนไหลผ่านวัดและไปบรรจบกับแม่น้ำตรังที่ “ปากคลองปอน” (B7) “วัดมัชฌิมภูมิ” ผู้คนในท้องถิ่นเรียกว่า “วัดหน้าเขา” หรือ “วัดเขาหนองยวน” ตั้งขึ้นเมื่อพระธรรมวโรดม เจ้าคณะมณฑลนครศรีธรรมราชและมณฑลภูเก็ต มาตรวจราชการคณะสงฆ์จึงให้ขุนสมัครอนุศิษฎ์ตั้งวัดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2480 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดมัชฌิมภูมิ” (B8) “วัดกะพังสุรินทร์” สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2440 ด้วยทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้หนองน้ำ “สระกะพัง” จึงเรียกชื่อวัดว่า “วัดกะพัง” ต่อมาพระยาสุรินทรราชา (นกยูง วิเศษกุล) สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตได้ปรับปรุงสระกะพังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จึงมีการเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดกะพังสุรินทร์” ทั้งนี้ อุโบสถของวัดได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากร (B9) “วัดนิคมประทีป” สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2423 เดิมชื่อ “วัดโคกหล่อ”

เพราะมีที่ตั้งอยู่บนเนินและมีต้นหล่อขึ้นอยู่มาก ในปี พ.ศ. 2484 เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดนิคมประทีป” มีอุโบสถที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากร

2) **ศาลเจ้าจีน** (กำหนดเป็นหมวด C ในแผนที่ 1) มี 3 แห่ง คือ (C1) “ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย” เป็นศาลเจ้าฮกเกี้ยนเก่าแก่ที่สุดของตรัง สร้างราว 160 ปีก่อน เป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณและประเพณีการกินเจของชาวจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดตรังและเมืองอื่น ๆ (C2) “ศาลเจ้าท่ามกงเยี้ย” หรือ “โรงพระท่ามกงเยี้ย” สร้างขึ้นจากความร่วมมือของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดตรัง (C3) “ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม” สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2493 โดยอัญเชิญกระถางธูปจากศาลเจ้าพ่อเขาตกสระบุรีมาบูชาจึงสร้างศาลเจ้าพ่อหมื่นรามขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2500

3) **คริสต์ศาสนสถาน** (กำหนดเป็นหมวด D ในแผนที่ 1) ในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังมี 1 แห่ง คือ (D1) “คริสตจักรตรัง” เป็นหลักฐานแสดงถึงการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโปแตสแตนท์ในจังหวัดตรังเมื่อประมาณ 100 ปีก่อน อาคารคริสตจักรตรังที่เห็นในปัจจุบันสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2453

4) **อิสลามศาสนสถาน** (กำหนดเป็นหมวด E ในแผนที่ 1) มี 1 แห่ง คือ (E1) “มัสยิดมะดีนะตุลอิสลาม” สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2536 เพื่อเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวมุสลิม เดิมเป็นอาคารขนาดเล็ก และได้ก่อสร้างมัสยิดหลังใหม่ขึ้นเพื่อรองรับการประกอบศาสนกิจ

5) **อนุสรณ์สถาน จุดหมายตา สวนสาธารณะ และอาคารสาธารณะที่สำคัญ** (กำหนดเป็นหมวด F ในแผนที่ 1) มี 6 แห่ง คือ (F1) “พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5” ประดิษฐานหน้าศาลากลางจังหวัดตรังหลังเก่า (F2) “หอนาฬิกาจังหวัดตรัง” เป็นจุดหมายตาดั้งอยู่กลางสี่แยกถนนวิเศษกุลตัดกับถนนพระราม 6 เดิมเป็นหอกระจายข่าวและถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียง เรียกกันว่า “หอหลวงได้” ต่อมา พ.ศ. 2504 จึงสร้างหอนาฬิกาในปัจจุบันขึ้นแทน (F3) “สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 95 จังหวัดตรัง” เป็นสวนสาธารณะใหญ่ที่สุดในพื้นที่เมืองเก่า เดิมเป็นพื้นที่ว่างที่มีภูมิลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2529 เทศบาลนครตรังจึงพัฒนาเป็นสวนสาธารณะของเมืองตรัง เปิดเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2545 (F4) “สวนสาธารณะอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี” เดิมเป็นที่ตั้งพระตำหนักพ่อนายท้าวทศพรหมจรรย์สนสภาพ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงมีดำริให้สร้างอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เพื่อระลึกถึงคุณูปการที่มีต่อชาวตรัง (F5) “สวนสาธารณะสระกะพังสุรินทร์” เป็นหนองน้ำและพื้นที่สาธารณะของชุมชนและเมืองเก่าตรัง (F6) “สถานีรถไฟตรัง” เปิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2456 เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์การพัฒนาเมืองตรังจนมีความรุ่งเรืองมาจนกระทั่งปัจจุบัน

6) **มรดกสถาปัตยกรรม** (กำหนดเป็นหมวด G ในแผนที่ที่ 1)

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังมีมรดกทางสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์สะท้อนถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าตรัง โดยอาคารส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น “บ้านร้านค้า (Shophouse)” ซึ่งเป็นสัมภาระทางวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งภายใต้ของไทย ทั้งนี้ ในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังนั้นมีอาคารเดี่ยว บ้านร้านค้า และย่านสำคัญ จำนวน 15 แห่ง ซึ่งได้ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการบ่งชี้โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดังข้อมูลคือ (G1) “บ้านไทรงาม” ตั้งอยู่บนซอยที่เชื่อมระหว่างถนนราชดำเนินกับถนนห้วยยอดซอย 2 มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบ “ตึกแถวแบบสรวงศ์พาสาน (Eclectic Style)” เดิมทีกำหนดประโยชน์ใช้สอยเป็นโรงแรมแต่ไม่ได้ดำเนินการ จึงใช้เป็นที่พักและรับรองแขก (G2) “บ้านเลขที่ 324” หรือ “บ้านโบราณ 2486” เป็นคฤหาสน์ซึ่งนายตู่ ธนทวี ชาวจีน

ไหหลำเป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง ใช้ช่างท้องถิ่น และนำเข้าวัสดุก่อสร้างจากปิ่น (G3) “**ร้านค้าสิริบรรณ**” ตั้งอยู่ริมถนนราชดำเนิน สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2478 ตั้งอยู่มุมหัวถนนมีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นแบบ “**ดิกแคว**” แบบสรรค์ผสม (Eclectic Style (G4) “**โรงแรมจริงจริง**” ตั้งอยู่ริมถนนพระราม 6 มีการประดับตกแต่งน้อย เนื่องจากภาวะสงครามการค้าขายยากลำบาก และขาดช่างฝีมือ จึงมีการประดับตกแต่งน้อยเหลือเพียงเฉพาะองค์ประกอบที่จำเป็น (G5) “**จวนผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง**” สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2461 ช่วงเดียวกับศาลากลางจังหวัด เป็นเรือนยกใต้ถุนแบบเรือนบังกะโลที่นิยมก่อสร้างกันในคาบสมุทรมลายู และในอาณานิคมของอังกฤษ ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานใน พ.ศ. 2545 (G6) “**อาคารสโมสรข้าราชการจังหวัดตรัง**” สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นหลัง พ.ศ. 2471 จากแบบสถาปัตยกรรม Club House in Trang ลงวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1928 เพื่อเป็นสโมสรข้าราชการ ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อปี พ.ศ. 2545 (G7) “**อาคารบนถนนราชดำเนิน**” มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีความหลากหลาย และบางหลังก่อสร้างขึ้นทดแทนเรือนแถวไม้ที่ถูกไฟไหม้ไป (G8) “**อาคารบนถนนกันตัง**” เป็นถนนสายเก่าแก่ที่ตัดผ่านย่านเมืองเก่าตรัง เชื่อมตัวเมืองตรังในตำบลทับเที่ยงกับอำเภอกันตัง และอำเภอห้วยยอด เหตุนี้ถนนกันตังจึงมีมรดกทางสถาปัตยกรรมจำนวนมาก (G9) “**อาคารบนถนนพระราม 6**” เป็นถนนสำคัญเชื่อมต่อสถานที่สำคัญหลายแห่ง คือ สถานีรถไฟตรัง หอนาฬิกา และศูนย์ราชการจังหวัดตรังจึงมีมรดกทางสถาปัตยกรรมจำนวนมาก (G10) “**อาคารบนถนนห้วยยอด**” คือ “**ถนนเพชรเกษม**” ในช่วงที่เชื่อมต่อเมืองตรังกับเมืองห้วยยอดซึ่งเป็นเมืองท่าเหมืองดีบุกสำคัญของภาคใต้ อาคารที่พบริมถนนห้วยยอดส่วนใหญ่เป็นอาคารบ้านร้านค้า และมีคริสตจักรตรังเป็นอาคารโบราณสถานสำคัญบนถนนเส้นนี้ (G11) “**อาคารบนถนนวิเศษกุล**” เป็นถนนสายสั้น ๆ ตัดผ่านสถานที่สำคัญของเมืองเก่าตรังหลายแห่ง (G12) “**อาคารบนถนนไทรงาม**” เป็นถนนสายย่อยที่เชื่อมต่อระหว่างถนนราชดำเนินกับถนนห้วยยอดมีเรือนแถวไม้เก่าแก่ซึ่งจำนวนมาก (G13) “**อาคารบนถนนบ้านโพธิ์**” เป็นถนนสายรองนอกเมืองตรังตัดผ่านชุมชนดั้งเดิมซึ่งเป็นชุมชนชาวนา จึงมีอยู่เป็นอาคารประกอบผัง ริมถนนมีบ้านร้านค้าที่แบบเรียบง่ายไม่ประดับตกแต่งมาก เป็นบ้านสำหรับการอยู่อาศัยมากกว่าทำหน้าที่เป็นพื้นที่พาณิชยกรรม (G14) “**อาคารบนถนนท่ากลาง**” เชื่อมระหว่างถนนราชดำเนินกับย่านท่าจีน อาคารส่วนใหญ่เป็นเรือนไม้ชั้นเดียวและ 2 ชั้น รวมทั้งตึกแถวผนังหล่อคอนกรีต (G15) “**อาคารในย่านท่าจีน**” เป็นย่านชุมชนเก่าแก่ริมแม่น้ำตรังฝั่งตรงข้ามวัดประสิทธิชัย (วัดท่าจีน) อาคารส่วนใหญ่เป็นเรือนพื้นถิ่นยกใต้ถุนสูง ใช้วัสดุธรรมชาติ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

(B1) วัดตันตยาภิรม

(C1) ศาลเจ้ากิวอ้งเอี้ย

(C3) ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม

(D1) คริสตจักรตรัง

(E1) มัสยิดมะดีนะตุลอิสลาม

(F2) หอนาฬิกา

(G4) โรงแรมจิ้งจิง

(G3) ร้านค้าสิริบรรณ

(G7) อาคารริมถนนราชดำเนิน

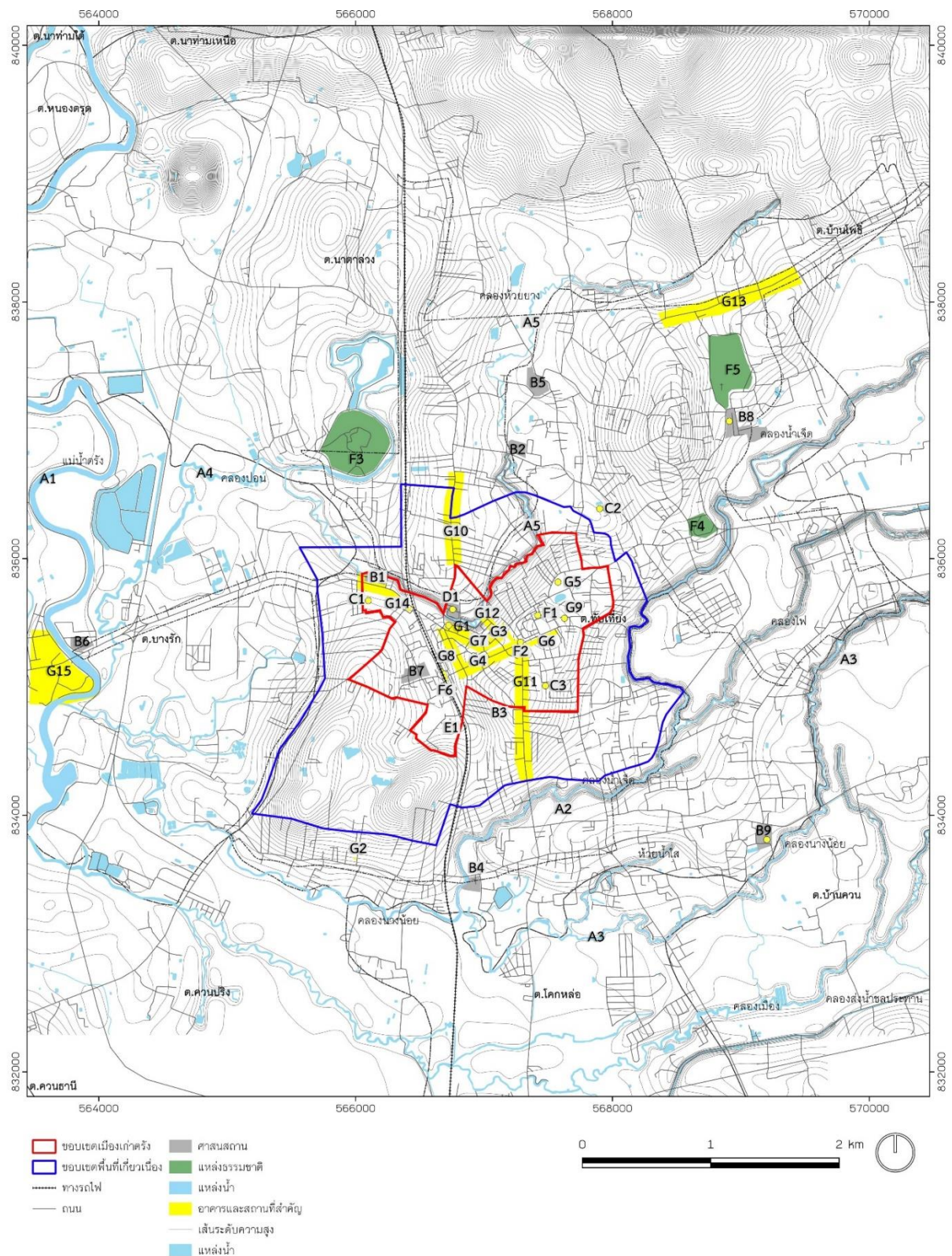
(G8) อาคารริมถนนกันตัง

(G9) อาคารริมถนนพระราม 6

ภาพที่ 2 ตัวอย่างมรดกทางสถาปัตยกรรมทรงคุณค่าในพื้นที่เมืองเก่าตรัง

แผนที่ 1 แผนที่แสดงแหล่งมรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าตรัง

ปรับปรุงจาก: โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง.(2563).กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

5.2 การประเมินศักยภาพขององค์ประกอบของเมืองเก่าตรัง

การประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรังให้ความสำคัญกับ “ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Integrity)” ของเนื้อเมืองเก่าที่ยังคงรักษาลักษณะและองค์รวมขององค์ประกอบเมืองไว้เพื่อเป็นต้นทุนสำหรับการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าตรัง

จึงกำหนดคุณค่าด้านต่างๆ ออกเป็น 6 ด้าน คือ “ความสำคัญต่อสังคมและชุมชน” กำหนดน้ำหนัก ตั้งแต่ 6 คะแนน, “ความสำคัญด้านประวัติศาสตร์” กำหนดน้ำหนัก 5 คะแนน, “องค์ประกอบและจินตภาพของเมือง” กำหนดน้ำหนัก 4 คะแนน, “สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม” กำหนดน้ำหนัก 3 คะแนน, “อายุและความเก่าแก่” กำหนดน้ำหนัก 2 คะแนน, “คุณภาพและสภาพอาคาร” กำหนดน้ำหนัก 1 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่า การกำหนดคะแนนในการประเมินคุณค่านั้นให้ความสำคัญที่มีต่อภาพรวมของเมืองและชุมชนในลำดับคะแนนที่สูง และลดหลั่นลงไปตามบริบทของอาคารที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของชุมชนและเมือง

ทั้งนี้ ในการลงภาคสนามเพื่อการสำรวจและประเมินศักยภาพขององค์ประกอบของเมืองเก่า โดยคณะนักวิจัยประเมินคะแนนอีกส่วนหนึ่ง โดยมีค่าน้ำหนักตั้งแต่ 1-3 คะแนน ที่จะประเมินองค์ประกอบของเมืองเก่าตามประเด็นคุณค่าทั้ง 6 ด้าน ที่กล่าวมาในย่อหน้าข้างต้น เพื่อนำผลการประเมินของคณะผู้วิจัยมาคำนวณผลรวมถ่วงน้ำหนักของคุณค่าขององค์ประกอบของเมืองเก่า เพื่อนำมาจัดกลุ่มศักยภาพและคุณค่าในภาพรวมขององค์ประกอบของเมืองเก่าจากตารางที่ 1 โดยการประเมินค่าระดับศักยภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของเมืองเก่าตรัง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ “ระดับศักยภาพต่ำ (L-Low Potential)” มีผลจากการคำนวณระหว่าง 0 - 36 คะแนน “ระดับศักยภาพปานกลาง (M-Middle Potential)” มีผลจากการคำนวณระหว่าง 37 - 50 คะแนน และ “ระดับศักยภาพสูง (H-High Potential)” มีผลจากการคำนวณระหว่าง 51 - 63 คะแนน ดังสรุปผลรายงานตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การประเมินค่าน้ำหนักคุณค่า และระดับศักยภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของเมืองเก่าตรัง

รหัสอ้างอิง	องค์ประกอบของเมืองเก่า	การคงอยู่ของพื้นที่เมืองเก่า		ความสมบูรณ์ของพื้นที่เมืองเก่า		ความเหมาะสมของพื้นที่เมืองเก่า		ความเหมาะสมของพื้นที่เมืองเก่า		ความเหมาะสมของพื้นที่เมืองเก่า		ความเหมาะสมของพื้นที่เมืองเก่า		คะแนนรวม	ระดับศักยภาพ
		พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า	พื้นที่เมืองเก่า		
A1	แม่น้ำตรัง	3	18	3	15	3	12	0	0	3	6	3	3	54	H
A2	คลองน้ำเจ็ด	2	12	2	10	2	8	0	0	3	6	2	2	38	M
A3	คลองนางน้อย	2	12	2	10	2	8	0	0	3	6	2	2	38	M
A4	คลองปอน	2	12	2	10	2	8	0	0	3	6	2	2	38	M
A5	คลองห้วยยาง	2	12	3	15	2	8	0	0	3	6	2	2	43	M
B1	วัดตันตยาภิรม	2	12	2	10	2	8	1	3	2	4	2	2	39	M
B2	วัดกุฎยาราม	2	12	2	10	2	8	1	3	2	4	2	2	39	M

รหัส อ้างอิง	องค์ประกอบของเมืองเก่า	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		รวมทั้งหมด	หมายเหตุ
		แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		
B3	วัดควนวิเศษ	2	12	2	10	2	8	1	3	2	4	3	3	40	M
B4	วัดคลองน้ำเจ็ด	2	12	2	10	2	8	1	3	2	4	3	3	40	M
B5	วัดนิโครธาราม	2	12	2	10	2	8	1	3	2	4	2	2	39	M
B6	วัดประสิทธิชัย	3	18	3	15	3	12	2	6	2	4	2	2	57	H
B7	วัดมณีนิมิต	3	18	3	15	3	12	2	6	2	4	1	1	56	H
B8	วัดกะพังสุรินทร์	3	18	3	15	3	12	3	9	3	6	3	3	63	H
B9	วัดนิคมประทีป	3	18	3	15	3	12	3	9	3	6	3	3	63	H
C1	ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย	3	18	3	15	3	12	3	9	2	4	2	2	60	H
C2	ศาลเจ้าท่ามกงเอี้ย	3	18	3	15	3	12	2	6	2	4	2	2	57	H
C3	ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม	3	18	3	15	3	12	2	6	2	4	2	2	57	H
D1	คริสตจักรตรัง	3	18	3	15	3	12	3	9	3	6	3	3	63	H
E1	มัสยิดมะดีนะตุลอิสลาม	3	18	1	5	3	12	2	6	2	4	1	1	46	M
F1	พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5	3	18	3	15	3	12	3	9	2	4	3	3	58	H
F2	หอนาฬิกาจังหวัดตรัง	3	18	3	15	3	12	3	9	2	4	3	3	61	H
F3	สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์	3	18	0	0	3	12	0	0	1	2	3	3	35	M
F4	สวนสาธารณะอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี	3	18	3	15	2	8	0	0	2	4	2	2	47	M
F5	สวนสาธารณะสระกะพังสุรินทร์	3	18	3	15	2	8	0	0	2	4	2	2	47	M
F6	สถานีรถไฟตรัง	3	18	1	5	3	12	1	3	2	4	3	3	45	M
G1	บ้านไทรงาม	1	6	2	10	2	8	3	9	2	4	3	3	40	M
G2	บ้านเลขที่ 324	1	6	2	10	2	8	3	9	2	4	3	3	40	M
G3	ร้านค้าสิริบรรณ	1	6	2	10	2	8	3	9	2	4	3	3	40	M
G4	โรงแรมจริงจริง	1	6	2	10	3	12	3	9	2	4	3	3	44	M
G5	จวนผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง	3	18	3	15	3	12	3	9	3	6	3	3	63	H
G6	อาคารสโมสรข้าราชการ	3	18	3	15	3	12	3	9	3	6	3	3	63	H
G7	อาคารบนถนนราชดำเนิน	2	12	2	10	1	4	3	9	2	4	3	3	42	M

รหัส อ้างอิง	องค์ประกอบของเมืองเก่า	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		ผลรวม	หมายเหตุ
		แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา	แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา		
G8	อาคารบนถนนกันตัง	2	12	2	10	1	4	3	9	2	4	3	3	42	M
G9	อาคารบนถนนพระราม 6	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M
G10	อาคารบนถนนห้วยยอด	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M
G11	อาคารบนถนนวิเศษกุล	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M
G12	อาคารบนถนนไทรงาม	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	3	3	39	M
G13	อาคารบนถนนบ้านโพธิ์	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M
G14	อาคารบนถนนท่ากลาง	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M
G15	อาคารในย่านท่าจีน	2	12	2	10	1	4	2	6	2	4	2	2	38	M

ทั้งนี้ ผลการประเมินในตารางที่ 1 จำแนกกลุ่มศักยภาพของแหล่งองค์ประกอบของเมืองเก่าตรัง คือ องค์ประกอบเมืองเก่าที่มีศักยภาพต่ำ - L ไม่มี, องค์ประกอบเมืองเก่าที่มีศักยภาพปานกลาง - M จำนวน 27 แหล่ง และองค์ประกอบเมืองเก่าที่มีศักยภาพสูง - H จำนวน 13 แหล่ง ดังรายการตามตารางที่ 1

6. ข้อเสนอในการประกาศขอบเขตเมืองเก่าตรัง

การวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง หรือเมืองเก่าทับเที่ยง ได้กำหนดเกณฑ์และการประเมินคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ ขององค์ประกอบของเมืองเก่า รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญตามระดับศักยภาพขององค์ประกอบของเมืองเหล่านั้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณากำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง ซึ่งกำหนดขอบเขต เนื้อที่ประมาณ 1.91 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,192.95 ไร่ โดยมีอาณาเขตดังนี้ (แผนที่ 2)

ทิศเหนือ จรดบริเวณกึ่งกลางคลองห้วยยาง ต่อเนื่องไปตามแนวกึ่งกลางคลองห้วยยางไปทางทิศตะวันออก จนถึงจุดตัดระหว่างกึ่งกลางคลองห้วยยางกับถนนห้วยยอด และต่อเนื่องไปทางทิศเหนือตามแนวกึ่งกลางถนนห้วยยอด จนถึงจุดตัดถนนห้วยยอดกับถนนวิเศษ ต่อเนื่องลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวกึ่งกลางถนนวิเศษกุล จนถึงจุดตัดถนนวิเศษกุลกับคลองห้วยยาง และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวกึ่งกลางคลองห้วยยาง ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกตามแนวกึ่งกลางถนนควนศิรี ซอย 1 จนถึงจุดตัดถนนควนศิรี ซอย 1 กับถนนควนศิรี ต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกึ่งกลางถนนควนศิรี จนถึงจุดตัดถนนควนศิรีกับถนนอุดมลาภ ต่อเนื่องไปทางทิศ

ตะวันออกตามแนวกิ่งกลางถนนอุดมลาภ เชื่อมต่อกับถนนพหลุ และต่อเนื่องไปตามแนวกิ่งกลางถนนพหลุ จนถึงจุดตัดถนนพหลุกับถนนเจริญปัญญา

ทิศตะวันออก จรดจุดตัดถนนพหลุกับถนนเจริญปัญญา ต่อเนื่องลงไปตามทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนเจริญปัญญา จนถึงจุดตัดถนนเจริญปัญยากับถนนรัชฎา และต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนรัชฎา จนถึงจุดตัดถนนรัชฎากับถนนวิเศษกุล ซอย 5

ทิศใต้ จรดจุดตัดถนนรัชฎากับถนนวิเศษกุล ซอย 5 ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนวิเศษกุล ซอย 5 จนถึงจุดตัดถนนวิเศษกุล ซอย 5 กับถนนวิเศษกุล และต่อเนื่องขึ้นไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนวิเศษกุล จนถึงจุดตัดถนนวิเศษกุลกับถนนวิเศษกุล ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนวิเศษกุล ซอย 6 เชื่อมต่อกับซอยควนวิเศษ และต่อเนื่องไปตามแนวกิ่งกลางซอยควนวิเศษ จนถึงจุดตัดซอยควนวิเศษกับถนนกันตัง และต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนกันตัง จนถึงจุดตัดถนนกันตังกับถนนกันตัง ซอย 10 ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนกันตัง ซอย 10 จนถึงจุดเชื่อมต่อกับถนนกันตัง ซอย 10 กับถนนกันตัง ซอย 5 ต่อเนื่องไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนกันตัง ซอย 5 จนถึงจุดตัดถนนกันตัง ซอย 5 กับถนนสาธารณะ ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนสาธารณะ จนถึงจุดตัดถนนสาธารณะกับถนนหนองยวน และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนหนองยวน จนถึงจุดตัดถนนหนองยวนกับถนนมหาราช

ทิศตะวันตก จรดจุดตัดถนนหนองยวนกับถนนมหาราช ต่อเนื่องขึ้นไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนมหาราช จนถึงจุดตัดถนนมหาราชกับถนนท่ากลาง ซอย 3 และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนท่ากลาง ซอย 3 จนถึง ต่อเนื่องขึ้นไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนท่ากลาง ซอย 3 จนถึงจุดตัดถนนท่ากลาง ซอย 3 กับถนนท่ากลาง และต่อเนื่องขึ้นไปทางทิศเหนือเป็นเส้นตรงจนจรดแนวกิ่งกลางคลองห้วย

นอกจากนี้ ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ต่อเนื่อง (Buffer Zone) ของเมืองเก่าตรัง ได้แก่ พื้นที่บริเวณที่อยู่โดยรอบพื้นที่เมืองเก่าตรัง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ มีเนื้อที่รวมประมาณ 4.05 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,528.92 ไร่ โดยมี อาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จรดแนวกิ่งกลางถนนท่ากลาง ซอย 8 ต่อเนื่องเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออก จนจรดถนนเลียบบทางรถไฟ และต่อเนื่องไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนเลียบบทางรถไฟ จนถึงจุดตัดถนนเลียบบทางรถไฟกับถนนห้วยยอด ซอย 9 ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกตามแนวกิ่งกลางถนนห้วยยอด ซอย 9 จนถึงจุดตัดถนนห้วยยอด ซอย 9 กับถนนห้วยยอด ต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนห้วยยอด จนถึงจุดตัดถนนห้วยยอดกับถนนสังขวิทย์ ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกตามแนวกิ่งกลางถนนสังขวิทย์ เชื่อมต่อกับถนนพหลุ ซอย 9 และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนพหลุ ซอย 9 จนถึงจุดตัดถนนพหลุซอย 9 กับถนนพหลุ ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนพหลุ จนถึงจุดตัดถนนพหลุกับถนนพหลุ ซอย 6

ทิศตะวันออก จรดจุดตัดถนนพหลุกับถนนพหลุ ซอย 6 ต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนพหลุซอย 6 จนถึงจุดตัดถนนพหลุ ซอย 6 กับถนนพหลุ ซอย 4 ต่อเนื่องเป็นเส้นตรงไปจนจรดบริเวณ กิ่งกลางคลองน้ำเจ็ด และต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางคลองน้ำเจ็ด จนถึงจุดตัด คลองน้ำเจ็ดกับถนนศรีตรัง 1

ทิศใต้ จรดจุดตัดคลองน้ำเจ็ดกับถนนศรีตรัง 1 ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนศรีตรัง 1 เชื่อมต่อกับถนนวิเศษกุล ซอย 11 และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนน วิเศษกุล ซอย 11 เชื่อมต่อกับถนนวังตอ ต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนวัง ตอ จนถึงจุดตัดถนนวังตอกับถนนวังตอ แล้วต่อเนื่องเป็นเส้นตรงข้ามทางรถไฟไปจรดกับถนน กันตัง และต่อเนื่องลงมาทางทิศใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนกันตัง จนถึงจุดตัดถนนกันตังกับถนน จริงจิตร และต่อเนื่องไปทางทิศตะวันตกตามแนวกิ่งกลางถนนจริงจิตร จนถึงจุดตัดถนนจริง จิตรกับถนนบางรัก

ทิศตะวันตก จรดจุดตัดถนนจริงจิตรกับถนนบางรัก ต่อเนื่องขึ้นไปทางทิศเหนือตามแนวกิ่งกลางถนนท่ากลาง ซอย 8

7. บทสรุป

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของเมืองเก่า และการประเมินคุณค่าของแหล่งมรดกทาง ธรรมชาติและศิลปกรรมในพื้นที่เมืองเก่าตรัง และขอบเขตที่เหมาะสมของเมืองเก่าตรังเพื่อดำเนินการประกาศเป็น พื้นที่เมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า มีบทสรุปตามวัตถุประสงค์ของ บทความ คือ

องค์ประกอบที่มีศักยภาพของเมืองเก่าตรัง จำแนกเป็น “แหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ” มี 5 แหล่ง คือ “แม่น้ำตรัง (A1)” “คลองน้ำเจ็ด (A2)” “คลองนางน้อย (A3)” “คลองปอน (A4)” “คลองห้วยยาง (A5)”

สำหรับ “สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม” จำแนกเป็น “พุทธศาสนสถาน” 9 แห่ง คือ “วัดตันตยาภิรม (B1)” “วัดกุฎยาราม (B2)” “วัดควนวิเศษ (B3)” “วัดคลองน้ำเจ็ด (B4)” “วัดนิโครธาราม (B5)” “วัดประสิทธิชัย (B6)” “วัดมณีมณเฑียร (B7)” “วัดกะพังสุรินทร์ (B8)” “วัดนิคมประทีป (B9)” “ศาลเจ้าจีน” คือ “ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย (C1)” “ศาล เจ้าท่ามกเยี้ย (C2)” และ “ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม (C3)” “คริสต์ศาสนสถาน” มี 1 แห่ง คือ “คริสตจักรตรัง (D1)” และ “มัสยิดมะดีนะตุลอิสลาม (E1)”

“อนุสรณ์สถาน จุฬามายตา สวนสาธารณะ และอาคารสาธารณะที่สำคัญ” มี 6 แห่ง คือ “พระบรมรา ชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 (F1)” “หอณาฬิกาจังหวัดตรัง (F2)” “สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ 95 จังหวัดตรัง (F3)” “สวนสาธารณะอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (F4)” “สวนสาธารณะสระกะพังสุรินทร์ (F5)” และ “สถานีรถไฟตรัง (F6)”

“มรดกสถาปัตยกรรม” จำนวน 15 แห่ง คือ “บ้านไทรงาม (G1)” “บ้านเลขที่ 324 (G2)” “ร้านค้าสิริ บรรณ (G3)” “โรงแรมจริงจริง (G4)” “จวนผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง (G5)” “อาคารสโมสรข้าราชการจังหวัดตรัง (G6)” “อาคารบนถนนราชดำเนิน (G7)” “อาคารบนถนนกันตัง (G8)” “อาคารบนถนนพระราม 6 (G9)” “อาคารบน ถนนห้วยยอด (G10)” “อาคารบนถนนวิเศษกุล (G11)” “อาคารบนถนนไทรงาม (G12)” “อาคารบนถนนบ้านโพธิ์ (G13)” “อาคารบนถนนท่ากลาง (G14)” และ “อาคารในย่านท่าจีน (G15)”

ผลการประเมินเพื่อจำแนกแหล่งองค์ประกอบของเมืองเก่าตรังตามกลุ่มศักยภาพ คือ กลุ่มศักยภาพต่ำ - L ไม่มี, กลุ่มศักยภาพปานกลาง - M จำนวน 27 แหล่ง และกลุ่มศักยภาพสูง - H จำนวน 13 แหล่ง

สำหรับขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง ได้กำหนดเกณฑ์และการประเมินคุณค่าความสำคัญในด้านต่าง ๆ ขององค์ประกอบของเมืองเก่า รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญตามระดับศักยภาพขององค์ประกอบของเมืองเหล่านั้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญในการพิจารณากำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง ซึ่งกำหนดขอบเขต เนื้อที่ประมาณ 1.91 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,192.95 ไร่ และขอบเขตพื้นที่ต่อเนื่อง (Buffer Zone) ของเมืองเก่าตรัง ได้แก่ พื้นที่บริเวณที่อยู่โดยรอบพื้นที่เมืองเก่าตรัง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ มีเนื้อที่รวมประมาณ 4.05 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,528.92 ไร่

ทั้งนี้ ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง ได้นำเข้าสู่การประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ครั้งที่ 1/2564 วันที่ 18 มกราคม พ.ศ.2564 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง และเวียนแจ้งขอความเห็นจากกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอความเห็นเรื่องขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าฯ คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ และนำความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2564 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง และคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าได้ประกาศขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2564

References

- King Rama II Foundation. (1971). *The Account of King Rama II in 1811* (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1173). Bangkok: n.p.
- Kirdluang, Lalida. (2006). *The Role of the Chinese in The Socio-economic Development of Trang Province, 1915-1970s* (บทบาทของชาวจีนต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของเมืองตรัง พ.ศ. 2458 ทศวรรษที่ 2520). Master's dissertation, Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Kirdsiri, Kreangkrai., Phamornsuwan, Wilawan., Muenkhamwang, Thanick. (2020). *Old Towns with Conservation and Development* (เมืองเก่ากับการอนุรักษ์และพัฒนา). Bangkok: The office of Natural Resources and Environment Policy and Planning.
- Sungayut, Suntaree. (2016). *Trang: Andaman Port Town* (ตรังเมืองท่าอันดามัน). Trang: Trang Provincial Hall, Ministry of Interior.
- The Committee for Organising the 50th Anniversary Celebrations in Honour to the King. (2001). *Culture, Historical Development, Identity and Wisdom of Trang* (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดตรัง). Bangkok: The Sub-committee for archive in The Committee for Organising the 50th Anniversary Celebrations in Honour to the King.
- The Office of Natural Resources and Environment Policy and Planning. (2020). *The Project of Trang Old Town Boundary Identification* (โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตรัง). Bangkok: The office of Natural Resources and Environment Policy and Planning.
- The Office of the Prime Minister. (2002). *The Regularity of Krung Rattanakosin and Old Town defined by the Office of the Prime minister* (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า).
- Trang Municipality. (2005). *Thap Thiang Cultural Heritage Map* (แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมทับเที่ยง). Bangkok: The office of Natural Resources and Environment Policy and Planning.
- Trang Municipality. (2006). *Looking back to Trang under The Royal Benevolence* (แลหลังเมืองตรังได้รับพระบารมี). Bangkok: Workpoint.
- Wongpradit, Patm. (2014). *The Study of Shophouse Development in Trang Province* (การศึกษาพัฒนาการของรูปแบบตึกแถวจังหวัดตรัง). Master's dissertation, Silpakorn University, Bangkok.
- Wongsuphap, Suleeman. (2001). *The Relationship of 'Ngan Tawee' Family and the Observation on the Power of the Chinese in Phuket and their Way of Life* (สายใยตระกูลงานทวี และวิถีและพลังมังกรใต้). Bangkok: The Thailand Research Fund.